

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

31.05.2021

Lēmums Nr. 4-02/44
Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras
nepiemērošanu

Adresāts:

Riebiņu novada pašvaldība, adrese: Saules iela 8, Riebiņi, Riebiņu novads, LV – 5326;
e-pasts: riebini@riebini.lv.

Plānošanas dokumenta nosaukums:

Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi (turpmāk – Rušona ezera noteikumi).

Izvērtētā dokumentācija:

Riebiņu novada pašvaldības (turpmāk – Izstrādātāja) 2021. gada 16. marta vēstule Nr. 21.3–8/250 “Par stratēģiskā IVN nepieciešamību”, iesniegums “Par dokumenta “Rušonas ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi” ietekmes uz vidi stratēģisko novērtējuma nepieciešamību” (turpmāk – Iesniegums), Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālā vides pārvaldes (VVD Daugavpils RVP) 2019. gada 15. maija vēstule Nr. 2.5–20/1334 “Par informācijas sniegšanu”, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “BIOR” (turpmāk – Institūts) 2019. gada 16. maija vēstule Nr. 30–2/702–e “Par ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu saskaņošanu”, Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) 2019. gada 24. maija vēstule Nr. 3.15/2935/2019–N “Par Riebiņu, Rušona, Ežezera un Nūmēernes ezera ekspluatācijas noteikumu saskaņošanu un Viļakas ezera ekspluatācijas noteikumiem”, Rēzeknes novada domes 2019. gada 21. novembra sēdes lēmums (protokols Nr. 26, 55.§) “Par Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu saskaņošanu”, Aglonas novada domes 2019. gada 28. novembra sēdes lēmums (protokols Nr. 25, 10.§) “Par Riebiņu novada domes noteikumu “Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi” saskaņošanu”, VVD Daugavpils RVP 2020. gada 28. janvāra vēstule Nr. 2.4/DA/191 “Par Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu saskaņošanu”, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) 2020. gada 7. februāra vēstule Nr. 1–132/1203 “Par Rušonas ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumiem” un Valsts reģionālās attīstības aģentūras Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas (turpmāk – Fonda administrācija) 2020. gada 11. maija vēstule Nr. 6-1/20/719 “Par projekta noslēguma pārskata apstiprināšanu”.

Izstrādātājas viedoklis:

Izstrādātāja uzskata, ka Rušona ezera noteikumiem nav nepieciešams veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk – Stratēģiskais novērtējums).

Faktu konstatācija, izvērtējums, argumenti un apsvērumi lēmuma satura noteikšanai:

1. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Likums) 23. viens *prim* panta pirmā daļa paredz, ka, uzsākot tādu plānošanas dokumentu sagatavošanu, kuram saskaņā ar šo likumu var būt būtiska ietekme uz vidi, arī uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), tā izstrādātājs iesniedz kompetentajai institūcijai (Vides pārraudzības valsts birojs, turpmāk – Birojs) rakstveida iesniegumu. Pirms rakstveida iesnieguma iesniegšanas izstrādātājs konsultējas ar ieinteresētajām vides un sabiedrības veselības institūcijām un iesniegumā pamato nepieciešamību plānošanas dokumentam piemērot Stratēģisko novērtējumu vai iemeslus, kādēļ šāds novērtējums nav nepieciešams. Likuma 23. trīs *prim* panta 1. punkts noteic, ka Birojs pieņem motivētu lēmumu par to, vai konkrētam plānošanas dokumentam ir nepieciešams Stratēģiskais novērtējums.
2. 2021. gada 16. martā Birojā saņemta Izstrādātājas 2021. gada 16. marta vēstule Nr. 21.3–8/250 “*Par stratēģiskā IVN nepieciešamību*”, kurā norādīts, ka Izstrādātāja 2019. - 2020. gadā realizēja Fonda administrācijas projektu Nr. 1-08/99/2018 “*Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrāde*” (turpmāk – Projekts), kura ietvaros izstrādāti Rušona ezera noteikumi, ko VVD Daugavpils RVP saskaņojusi ar nosacījumu, ka tiem nepieciešams veikt Stratēģisko novērtējumu. Līdz ar to Fonda administrācija ir noteikusi Projektam pēcuzraudzības periodu līdz 2021. gada 31. decembrim, lai šādu novērtējumu veiktu. Vienlaikus Izstrādātāja vērsusi uzmanību uz to, ka sākotnēji VVD Daugavpils RVP 2019. gada 15. maija vēstulē Nr. 2.5–20/1334 “*Par informācijas sniegšanu*” prasību veikt Stratēģisko novērtējumu Rušona ezera noteikumiem nav noteikusi, bet tā iekļauta tikai VVD Daugavpils RVP 2020. gada 28. janvāra vēstulē Nr. 2.4/DA/191 “*Par Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu saskaņošanu*” (kā saskaņošanas nosacījums). Tāpat Izstrādātāja norādījusi, ka Projekta realizācija un ar to saistītie Rušona ezera noteikumi attiecas ne tikai uz Riebiņu novadu, bet arī Preiļu novadu, Aglonas novadu un Rēzeknes novadu, ar kuriem kopīgs risinājums par Stratēģiskā novērtējuma izstrādi nav rasts. Izstrādātāja lūdz Biroju izvērtēt radušos situāciju un lemt par Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību. Atbilstoši Iesniegumā norādītajam:
  - 2.1. Rušona ezera noteikumu realizācijai var būt ietekme uz Rušona ezeru un ar to saistītajām ūdenstilpnēm (Bicānu, Kategrades, Zolvu, Cirīša, Eikša ezeriem, Jašezeru) un ūdenstecēm (Rušenicas upi, Tartaka upi un Jašas upi), kas skar vairāku pašvaldību teritoriju un veido kopīgu hidroloģisko sistēmu saistītu ar ūdens līmeņu svārstībām iepriekš minētajos ūdensobjektos.
  - 2.2. Rušona ezera ūdens līmeņa regulēšanai tiek izmantotas divas būves – Kameņecas hidroelektrostacija (turpmāk – HES) un Jaunaglonas HES. Abu HES darbība ir pakārtota Rušona ezera noteces un ūdens līmeņu regulēšanas režīmam. Nepieciešams sakārtot šīs abas hidrobūves, lai tās spētu nodrošināt Rušona ezera līmeņu uzturēšanu saskaņā ar izstrādātajiem Rušona ezera noteikumiem.
  - 2.3. Rušona ezera noteikumi ietver teritoriju, kurā atrodas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000*), dabas liegums “*Rušona ezera salas*”. Tāpat Rušona ezera noteikumos pieļauto darbību ietekme var attiekties arī uz citām Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (*Natura 2000*) – dabas liegumu “*Jašas–Bicānu ezers*”, dabas liegumu “*Jaša*” un dabas parku “*Cirīša ezers*”.
  - 2.4. No Iesnieguma izriet, ka arī Bicānu ezeram izstrādāti ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi (turpmāk – Bicānu ezera noteikumi), attiecībā uz kuriem Fonda administrācija 2020. gada 4. jūnijā pieņēmusi noslēguma pārskatu, kurā noteikts, ka Bicānu ezera noteikumi tiek saskaņoti ar nosacījumu, ka tie tiks aktualizēti pēc Rušona ezera noteikumu Stratēģiskā novērtējuma veikšanas, tāpēc Fonda

administrācija noteikusi projekta pēcuzaudzības periodu līdz 2022. gada 30. jūnijam, kura laikā ir jāaktualizē Bicānu ezera noteikumi un jāiesniedz Fonda administrācijā aktualizētais dokuments kopā ar atzinumiem no VVD Daugavpils RVP un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Telpiskās plānošanas departamenta.

3. Iesniegumam pievienoti:

- 4.1. VVD Daugavpils RVP 2019. gada 15. maija vēstule Nr. 2.5–20/1334 “*Par informācijas sniegšanu*”. Vēstule ir atbilde nodibinājumam “*Vides risinājumu institūts*”, kas lūdzis VVD Daugavpils RVP saskaņot Projekta ietvaros izstrādātos un iesniegtos Dagdas ezera, Ežezera un Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumus atbilstoši Ministru kabineta 2005. gada 27. decembra noteikumiem Nr. 1014 “*Ūdens objektu ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrādāšanas kārtība*” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 1014). Attiecībā uz izstrādātajiem Rušona ezera noteikumiem VVD Daugavpils RVP ir norādījis: “*Būtiskākā problēma saistībā ar Rušona ezeru ir atbilstoša ūdens līmeņa uzturēšana tajā un hidrotehnisko būvju apsaimniekošana. Uz šo brīdi nav kompleksi izvērtētas pieļaujamās ūdens līmeņu svārstības un izstrādāts normatīvo aktu regulējums to uzturēšanai*”. VVD Daugavpils RVP, izskatot izstrādātos Rušona ezera noteikumus atbilstoši MK noteikumu Nr. 1014 prasībām, sniegusi norādījumus par Rušona ezera noteikumu nepieciešamo pilnveidošanu, tostarp atzīmējot: “*Saskaņā ar MK noteikumu Nr.1014 prasībām, nepieciešams iesniegt saskaņojumus ar vietējo pašvaldību, Dabas aizsardzības pārvaldi un valsts zinātnisko institūtu “Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts”. Reģionālā vides pārvalde saskaņo Noteikumus pēc visu MK noteikumu Nr. 1014 8. punktā minēto saskaņojumu saņemšanas*”. VVD Daugavpils RVP lūgusi veikt norādītos labojumus Rušona ezera noteikumiem un tos iesniegt atkārtoti VVD Daugavpils RVP saskaņošanai līdz 2019. gada 1. jūlijam.
- 4.2. Institūta 2019. gada 16. maija vēstule Nr. 30–2/702–e “*Par ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu saskaņošanu*”. Vēstule ir atbilde nodibinājumam “*Vides risinājumu institūts*” par Rušona ezera noteikumu saskaņošanu. Institūts sniedzis skaidrojumu: “*Latvijas Zivju resursu aģentūra 2007. un 2008. gadā ir sagatavojis vairākus zivsaimniecisko ekspertīžu atzinumus par Rušona ezera tīrīšanu, peldvietu padziļināšanu un līdzīgiem darbiem. Institūta 20.08.2013. atzinumā Nr. 17–3/163 “Zivsaimnieciskās ekspertīzes atzinums par Kameņecas (Tartaka) HES darbības atjaunošanu” ir vērtēta arī sagaidāmā HES ekspluatācijas atjaunošanas ietekme, taču pašlaik HES ekspluatācija nav uzsākta. Noteikumos ir norādīts, ka ezeru un tā piekrastes zonu ir ieteicams izmantot rekreācijai (peldvietas un atpūta uz ūdeņiem). Noteikumos minēts, ka jaunu peldvietu ierīkošana un cita veida saimnieciskā darbība ir jāveic saskaņā ar normatīvo aktu un plānošanas dokumentu prasībām. Īpaši rekreācijas pasākumu, kā arī piestātņu vai citu objektu izbūves un izvietojuma nosacījumi, tostarp zonējums noteiktu aktivitāšu veikšanai, aktivitāšu ierobežojumi noteiktā laika periodā u.c. Noteikumos nav paredzēti. Noteikumos norādīts, ka ūdens līmeņa regulēšanas būvju (Kameņecas un Jaunaglonas HES, kuros elektrības ražošana pašlaik nenotiek) ekspluatācija ir jāveic tā, lai ezerā iespēju robežās uzturētu normālo ūdens līmeni. Noteikumi nosaka, ka ezera zivju faunas apsaimniekošana ir jāveic atbilstoši nodibinājuma “Vides risinājumu institūts” 2019. gadā sagatavotajiem ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumiem.” Institūts secinājis, ka ezera ekspluatācija atbilstoši Rušona ezera noteikumu nosacījumiem (t.i., galvenokārt saskaņā ar normatīvo aktu un plānošanas dokumentu prasībām) nebūs saistīta ar vēra ņemamu zaudējumu nodarīšanu zivju resursiem, līdz ar to Institūtam nav iebildumu pret Rušona ezera noteikumos iekļautajiem ezera ekspluatācijas nosacījumiem, un tas savas kompetences robežās saskaņo Rušona ezera noteikumus. Institūts norādījis: “*Starpība starp Noteikumos norādīto normālo un zemāko ūdens līmeni pārsniedz**

0,2 m, savukārt ekoloģiskais caurplūdums ir vienāds ar minimālo. Šiem rādītājiem nav vērtības, ja ūdens līmenis un caurplūdums ezerā svārstās galvenokārt dabiskā ceļā. Tomēr Noteikumi pieļauj elektroenerģijas ražošanas atsākšanu Kameņecas un Jaunaglonas HES. Šādā gadījumā ekspluatācijas līmeņus un ekoloģisko caurplūdumu var būt nepieciešams pārskatīt.”

- 4.3. DAP 2019. gada 24.maija vēstule Nr. 3.15/2935/2019–N “Par Riebiņu, Rušona, Ežezera un Nūmēnes ezera ekspluatācijas noteikumu saskaņošanu un Viļakas ezera ekspluatācijas noteikumiem”, ar kuru DAP saskaņo Rušona ezera noteikumus un norāda, ka tie nav pretrunā ar īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – dabas lieguma “Rušona ezera salas” izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem.
- 4.4. Rēzeknes novada domes 2019. gada 21. novembra sēdes lēmums (protokols Nr. 26, 55.§) “Par Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu saskaņošanu”, ar kuru nolemts saskaņot Rušona ezera noteikumus.
- 4.5. Aglonas novada domes 2019. gada 28. novembra sēdes lēmums (protokols Nr. 25, 10.§) “Par Riebiņu novada domes noteikumu “Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi” saskaņošanu”, ar kuru nolemts saskaņot Rušona ezera noteikumus.
- 4.6. VVD Daugavpils RVP 2020. gada 28. janvāra vēstule Nr. 2.4/DA/191 “Par Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu saskaņošanu”. VVD Daugavpils RVP konstatējusi, ka precizētie Rušona ezera noteikumi ir saskaņoti ar Riebiņu novada domi, Aglonas novada domi, Rēzeknes novada domi, DAP un Institutu. Norādīts, ka Rušona ezers ir hidroloģiski saistīts ar vairākām ūdenstilpnēm un ūdenstecēm, kas skar vairāku pašvaldību teritoriju un veido kopīgu hidroloģisko sistēmu, tādēļ, nosakot Rušona ezerā attiecīgos ūdens līmeņus, pastāv varbūtība un risks, ka var tikt izmainīts ūdens līmenis saistītajās ūdenstilpēs un ūdenstecēs, radot arī nelabvēlīgu ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamām Natura 2000 teritorijām (dabas liegumu “Rušona ezera salas”, dabas liegumu “Jašas–Bicāņu ezers”, dabas liegumu “Jaša”, dabas parku “Cirīša ezers”). VVD Daugavpils RVP ieskatā vispiemērotākais veids, kā izvērtēt minēto ūdensobjektu savstarpējo ietekmi, ir Stratēģiskais novērtējums. VVD Daugavpils RVP pauž viedokli, ka līdz Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras pabeigšanai, Rušona ezerā nepieciešams nodrošināt ilgstoši pastāvošo hidroloģisko režīmu, kas nerada draudus hidrobūvju drošībai un apkārt esošām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Ar minēto vēstuli VVD Daugavpils RVP saskaņo Rušona ezera noteikumus ar šādiem nosacījumiem:
  - 4.6.1. Līdz 2021.gada 31. decembrim nepieciešams veikt Rušona ezera noteikumu Stratēģisko novērtējumu un saņemt no Biroja atzinumu saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) prasībām. Ja šis nosacījums netiek izpildīts, šis VVD Daugavpils RVP saskaņojums par Rušona ezera noteikumiem zaudē spēku ar 2021. gada 31. decembri;
  - 4.6.2. Pēc Stratēģiskā novērtējuma veikšanas aktualizēt Rušona ezera noteikumus un saskaņot ar MK noteikumos Nr. 1014 un Ministru kabineta 2011. gada 12. jūlija noteikumos Nr. 549 “Noteikumi par ūdens objektiem, kuru hidroloģiskais režīms ir regulējams ar hidrotehniskajām būvēm” norādītajām institūcijām.
- 4.7. VARAM 2020. gada 7. februāra vēstule Nr. 1–132/1203 “Par Rušonas ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumiem”. VARAM, izvērtējot Rušona ezera noteikumus atbilstoši Fonda rīkotā projektu konkursa vadlīniju “Ūdeņu aizsardzība” aktivitātes “Publisko ūdeņu pārvaldība” nolikumam un normatīvajos aktos noteiktās

kompetences ietvaros, konstatējusi, ka Rušona ezera noteikumi nav pretrunā Riebiņu novada teritorijas plānojumam, un tā izstrādē nav pārkāpts teritorijas attīstības plānošanas regulējums. VARAM norāda, ka teritorijas (arī ezera) izmantošana tiek noteikta Riebiņu novada teritorijas plānojumā, kas apstiprināts ar Riebiņu novada domes 2012. gada 14. augusta saistošajiem noteikumiem Nr. 9 “*Par Riebiņu novada teritorijas plānojumu 2012.–2024. gadam*”.

- 4.8. Fonda administrācijas 2020. gada 11. maija vēstule Nr. 6-1/20/719 “*Par projekta noslēguma pārskata apstiprināšanu*”. Fonda administrācija, izskatot Projekta Noslēguma pārskatu, konstatējusi, ka saskaņā ar VVD Daugavpils RVP 2020. gada 28. janvāra vēstulē Nr. 2.4/DA/191 “*Par Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu saskaņošanu*” norādīto līdz 2021. gada 31. decembrim nepieciešams veikt Rušona ezera noteikumu Stratēģisko novērtējumu un saņemt no Biroja atzinumu. Līdz ar to Fonda administrācija ir noteikusi projekta pēcuzraudzības periodu līdz 2021. gada 31. decembrim, kurā ir jāizstrādā un jāiesniedz Fonda administrācijā atzinums no Biroja, kā arī noteikta prasība pēc Stratēģiskā novērtējuma veikt precizējumus Rušona ezera noteikumos un iesniegt precizējumus Fonda administrācijā kopā ar atzinumu no VVD Daugavpils RVP.
5. Ūdens objektu ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi, kādi ir arī Rušona ezera noteikumi, nav ietverti to plānošanas dokumentu vidū, kam saskaņā ar Noteikumu Nr. 157 2. punktu Stratēģiskais novērtējums būtu nepieciešams, neatkarīgi no plānošanas nolūka un saturiskās ieceres. Līdz ar to jautājums par Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību izriet no vērtējuma par sagaidāmās ietekmes būtiskumu. Novērtējis ar Izstrādātājas Iesniegumu sniegto informāciju, kā arī vadoties no Likuma 23. divi *prim* pantā noteiktajiem kritērijiem, Birojs konstatē, ka Rušona ezera noteikumiem Stratēģiskais novērtējums nav piemērojams:
  - 5.1. Likuma 23. divi *prim* pants noteic, ka, vērtējot Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību, ņem vērā plānošanas dokumenta būtību (23. divi *prim* panta 1. punkts, tostarp un to, cik lielā mērā tajā tiek ietverti priekšnoteikumi paredzēto darbību un projektu realizācijai, ievērojot vietas izvēli, darbības veidu, apjomu, nosacījumus un resursu izmantošanu, kā arī to, cik lielā mērā dokuments ietekmē citus plānošanas dokumentus atšķirīgos plānošanas līmeņos, pastiprina vai rada vides problēmas (23. divi *prim* panta 1. punkta a., b., c., d. apakšpunkts). Tāpat Likuma 23. divi *prim* pants 2. punktā noteic, ka jāņem vērā iespējamai ietekmei pakļautās teritorijas un sagaidāmās ietekmes raksturs, – ilgums, summārās ietekmes, pārrobežu ietekmes, avāriju riski u.c. Savukārt Likuma 23. divi *prim* panta 3. un 4. punkts paredz, ka jāņem vērā ietekmei pakļautās teritorijas jutīgums, tostarp ietekmi uz aizsargājamām dabas un kultūras vērtībām, vides resursiem.
  - 5.2. Likuma 4. panta trešās daļas 1. punkts noteic, ka Stratēģisko novērtējumu citu starpā veic plānošanas dokumentiem, kurus saskaņā ar normatīvajiem aktiem izstrādā vai pieņem vietējā pašvaldība ūdens resursu apsaimniekošanas jomā un ietver pamatnosacījumus šā Likuma 1. vai 2. pielikumā paredzēto darbību īstenošanai, kā arī plānošanas dokumentiem, kas var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*).
  - 5.3. Vērtējot minētos nosacījumus, no vienas puses ir konstatējams gan tas, ka Rušona ezera noteikumus izstrādā pašvaldība un šādu noteikumu izstrādi paredz Noteikumi Nr. 1014, gan tas, ka Rušona ezera noteikumi tiek izstrādāti ūdens resursu apsaimniekošanas jomā un iespējamās ietekmes teritorijā ir Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*), kā arī tas, ka iespējamās ietekmes teritorijā ir esoši Likuma 2. pielikuma 3. punkta 7. apakšpunkta objekti (hidroelektrostacijas), un Rušona ezera noteikumi ietver arī pamatnosacījumus to ekspluatācijai. Tomēr, no otras puses, Birojam lūgts pieņemt lēmumu par Rušona ezera noteikumiem, kas jau pilnībā izstrādāti un ar visām iesaistītajām pusēm saskaņoti. Lai arī tas pēc būtības neatbilst Likuma un Noteikumu

Nr. 157 nosacījumiem, kas paredz, ka lēmumu par to, vai plānošanas dokumentam nepieciešams Stratēģiskais novērtējums, pieņem pēc iespējas agrākā stadijā, konkrētie apstākļi ļauj Birojam ielūkoties Rušona ezera noteikumu saturā un novērtēt (nevis prognozēt vai pieņemt), kādus risinājumus tas paredz un vai tiem ir negatīva ietekme uz vidi. Izvērtējis Rušona ezera noteikumu saturu, Birojs konstatē:

- 5.3.1. Secināts, ka neviena no hidroelektrostacijām pašlaik neveic saimniecisko darbību un ūdens līmeņu operatīva manevrēšana ir apgrūtināta.
  - 5.3.2. Norādīts, ka Rušona ezera noteikumos tiek noteikti salīdzinoši vienkāršoti Rušona ezera līmeņi, proti, normālais ūdens līmenis ezerā jāuztur tuvu 149,98 m LAS 2000,5, kas ir augstums, kas atbilstot jau 2001. gadā izstrādātajiem ezera ekspluatācijas noteikumiem un arī VARAM 2007. gadā noteiktajiem ezera ūdens līmeņa ierobežojumiem.
  - 5.3.3. Noteikts, ka ezera ūdens līmenim jāseko līdz nepārtraukti, un līmeņu mērījumi jāfiksē žurnālā vai datu nesējos. Lai to varētu darīt, nepieciešams uzstādīt jaunu ūdens līmeņa latu.
  - 5.3.4. Secināts, ka ieteicams izbūvēt elektronisko ūdens līmeņu mērīšanas latu, kas spēj pārraidīt datus tiešā laika režīmā. Norādīts, ka tikai pēc atbilstošu datu iegūšanas par Rušona ezera ūdens līmeņa izmaiņām ir iespējams izskatīt jautājumu par Rušona ezera ūdens līmeņa celšanu vai pazemināšanu.
  - 5.3.5. Noteiktas rīcības hidromezglu darbībai ārkārtējos (plūdu) apstākļos, nosacījumi rīcībām mazūdens periodos un zivju nārsta periodā u.c. nosacījumi.
  - 5.3.6. Attiecībā uz ūdensspēka izmantošanu Kameņecas un Jaunaglonas hidroelektrostacijās noteikts, ka to darbība ir pakārtota Rušona ezera noteces un ūdens līmeņu regulēšanas režīmam, ka nepieciešama to renovācija, lai tās spētu nodrošināt Rušona ezera līmeņu uzturēšanu saskaņā ar Rušona ezera noteikumiem, un tikai pēc tam tās var izmantot elektroenerģijas ražošanai, saskaņojot to ar atbildīgajām iestādēm. Noteikts, ka hidrobūvju īpašnieku pienākums ir veikt darbības, lai saglabātu ilgstoši pastāvošo hidroloģisko režīmu un neradītu draudus hidrobūvju drošībai.
- 5.4. Ņemot vērā minēto, Birojs nekonstatē, ka ar Rušona ezera noteikumiem būtu paredzēts noteikt tāds nosacījums, kas paredzētu nozīmīgas vidi ietekmējošas izmaiņas, ja tās salīdzina ar iepriekš jau vērtētiem un noteiktiem risinājumiem, kas attiecas uz Rušona ezerā nosakāmiem ūdens līmeņiem. Birojs pievienojas VVD Daugavpils RVP norādītajam, ka Rušona ezers ir hidroloģiski saistīts ar vairākām ūdenstilpnēm un ūdenstecēm, kas skar vairāku pašvaldību teritoriju un veido kopīgu hidroloģisko sistēmu, tādēļ gadījumā, ja tiek izmainīts ūdens līmenis saistītajās ūdenstilpēs un ūdenstecēs, tas ietekmētu visas saistītās teritorijas. Tomēr nav pamatots VVD Daugavpils RVP arguments, ka vispiemērotākais veids, kā izvērtēt minēto ūdensobjektu savstarpējo ietekmi, ir Stratēģiskais novērtējums. Stratēģiskais novērtējums ir ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam (šajā gadījumā – Rušona ezera noteikumi), un gadījumā, ja tāds tiktu veikts Rušona ezera noteikumiem, būtu secināms, ka ar plānošanas dokumentu nav paredzēts (tas neplāno) mainīt noteikto normālo ūdens līmeni, kāds jāuztur ezerā. Arī attiecībā uz ūdensspēka izmantošanu (esoši Likuma 2. pielikuma 3. punkta 7. apakšpunkta objekti) nav konstatējams, ka plānošanas dokuments paredzētu priekšnoteikumus to darbības īstenošanai ar šādu ietekmi uz vidi, jo noteikts, ka to darbība pieļaujama tikai pēc tādu renovācijas darbu veikšanas, kas tās spētu nodrošināt Rušona ezera līmeņu uzturēšanu saskaņā ar Rušona ezera noteikumiem. Ar tiem netiek plānotas arī jaunas Likuma 1. un 2. pielikumā minētās darbības, tādēļ tie šajā gadījumā nav pielīdzināmi Likuma 4. panta trešās daļas 1. punktā

noteiktam plānošanas dokumentam. Vērtējot Rušona ezera noteikumus, tai skaitā to, cik lielā mērā tajā ietverti priekšnoteikumi Likuma 1. vai 2. pielikumā paredzēto darbību īstenošanai, cik lielā mērā tie varētu ietekmēt plānošanas dokumentus citos plānošanas līmeņos, tajos iekļaujamajos nosacījumus u.c. aspektus, Birojs nekonstatē, ka Rušona ezera noteikumu īstenošana saistīta ar šāda veida būtisku negatīvu ietekmi (Likuma 23. divi *prim* panta 1. punkta a. – e. apakšpunkts). Tāpat nav konstatējams, ka Rušona ezera noteikumi atbilstu Likuma 4. panta trešās daļas 2. punktā noteiktam plānošanas dokumentam, kam Stratēģiskais novērtējums nepieciešams saistībā ar ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas (*Natura 2000*) teritorijām, jo jomā kompetentā iestāde – DAP, izvērtējusi Rušona ezera noteikumu gala redakciju, secinājusi, ka izstrādātie risinājumi nav pretrunā ar dabas lieguma “*Rušona ezera salas*” izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem. DAP arī nav konstatējusi un norādījusi, ka šāda negatīva ietekme būtu sagaidāma uz citām aizsargājamām dabas teritorijām.

6. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Birojs nekonstatē pamatu Stratēģiskā novērtējuma piemērošanai un veikšanai, jo šāda novērtējuma uzdevums nav īstenot kādus papildus pētījumus attiecībā uz hidroloģiski saistītajiem ūdensobjektiem un pieņemt lēmumus par to, vai varētu/nevarētu veikt Rušona ezera ūdens līmeņa celšanu vai pazemināšanu, bet novērtēt negatīvās ietekmes uz vidi, kādas varētu radīt Rušona ezera noteikumu īstenošana. No Rušona ezera noteikumiem izriet, ka ar tiem nav plānots noteikt izmaiņas nodrošināmajam ūdens līmenim, bet gan paredzēts īstenot pasākumu kopumu, kas ļaus uzraudzīt, lai tāds tiek nodrošināts.

Piemērotās tiesību normas:

- Likuma 4. pants, 23. divi *prim* pants, 23. trīs *prim* pants, 23. pieci *prim* pants, Noteikumu Nr. 157 5.,6.,7. punkts.

Lēmuma pieņemšanas pamatojums:

Birojs saskaņā ar Likuma 23. trīs *prim* pantā noteikto izvērtēja Izstrādātājas Iesniegumu, tam pievienotos dokumentus un Rušona ezera noteikumus, un, pamatojoties uz Likuma 23. divi *prim* pantā noteiktajiem Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības kritērijiem, konstatējis, ka, lai arī iespējamai ietekmei pakļauto teritoriju raksturo jutīgums un savas īpatnības, attiecīgā plānošanas dokumenta būtība nav tāda, kas norādītu uz Rušona ezera noteikumu risinājumiem ar būtisku negatīvu ietekmi. Ņemot vērā minēto, kā arī, pamatojoties uz lietderības apsvērumiem, Birojs atbilstoši Likuma 23. trīs *prim* panta 1. punktam secina, ka Stratēģiskais novērtējums nav nepieciešams.

Lēmums:

Nepiemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Rušona ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumiem.

Direktors

(paraksts*)

Arnolds Lukšēvics

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Lēmums nosūtīts:

- Riebiņu novada pašvaldībai, E.Adresē;
- VVD Daugavpils RVP, E.Adresē.